AVİM Yorum • No: 2024 / 28 • Temmuz

ERMENİ APOSTOLİK KİLİSESİ ANTELİAS (KİLİKYA) KATOLİKOSU ARAM I VE PAPA FRANCIS I GÖRÜŞMESİ

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Tarih boyunca Katolik kilisesi Hristiyanlığın homojenliğini koruma ve mümkünse bunun öncülüğünü yapma çabası içinde olmuştur. Oysa Hristiyanlığın giderek farklı mezheplere bölünmesi sonucu günümüzde bu birleşme neredeyse uzak bir hayal gibidir. Papa ise bu hayalin peşinden gitmeye ve bu uğurda farklı milletlerden din adamlarıyla çeşitli görüşmeler yaparak dünya Hristiyanlarını bir çatı altında toplamaya çalışmaktadır. Günümüzde Hristiyan toplulukların çoğunlukta olduğu bölgelerde tüm dünyada olduğu gibi bir laikleşme eğilimine gidilmesi Papanın Katolik kilisesi üzerindeki etkisini zamanla azaltmaktadır. Etnik farklılıklara da bağlanabilecek bu hâkimiyetin zayıflaması durumu, Papa için endişe vericidir ve gayet tabii Papa Hristiyan toplumunun zayıflamasını engellemek maksadıyla etnik ve düşünsel farkları en aza indirebilmek için dünya genelindeki Hristiyan topluluklara politik olarak destek sağlama yoluna gitmeyi tercih etmiştir. Bu sebeple gerçekleştirilen görüşmelerden biri de geçtiğimiz günlerde Ermeni Apostolik Kilisesinin Eçmiadzinden sonra gelen dini lideri (Antelias/Lübnan'da bulunan) Kilikya Katolikosu Aram I ile yapılmıştır.

Vatikanda yapılan görüşmede Katolikos Aram I, Karabağ bölgesinden zorla göç ettirildiğini iddia ettiği Ermeni nüfusun bölgeye geri gönderilmesi ve Azerbaycanda bulunan tutuklu Ermenilerin salıverilmesi hususunda destek beklediğini belirtirken Papa da daha önce belirtildiği gibi farklı milletlerden Hristiyanların ve kiliselerinin birbiriyle daha etkili bir iletişim içinde olması gerekliliğinden bahsetmiştir. Aram I, Papanın Karabağ meselesine olan yaklaşımından memnuniyet duyduğunu da ayrıca belirtmiştir. Aram I, benzer bir görüşmeyi Vatikanın Dışişlerinden Sorumlu Sekreteri Piskopos Paul Gallagher ile de gerçekleştirmiştir. Görüşmede üstünde durulan bir diğer konu da gerçekleşecek olan Üçüncü Vatikan Konsilinin Katolik olmayan kiliselerin de aktif katılımıyla gerçekleşmesi hususunda Papanın beklentileridir. Ayrıca semavi dinlerin ve jeopolitiğin Orta Doğu üzerindeki etkisine dair de tarafların fikir alışverişinde bulunduğunu söylemek gerekir.[1]

Din adamlarının gerçekleştirdiği bu görüşme ile tarafların beklentilerinin karşılıklı olarak konuşulduğunun ve tabiri caizse birbirlerinin çıkarlarını destekleyeceklerine dair resmi olmayan bir anlaşmaya varıldığının söylenmesi yanlış olmayacaktır. Batı dünyasından özellikle Karabağ ve genel itibariyle Azerbaycan konusunda istediği somut politik desteği göremeyen Ermenistan, aynı dine mensup olmalarından dolayı destek görmeyi beklediği

Hristiyan dünyasından isteklerini açık bir dille Papa Francise anlatmıştır. Papanın bugüne kadar Karabağ konusunda göstermiş olduğu hassasiyete minnettar olduğunu[2] ve bu hassasiyetin devamını dilediğini de belirten Aram Iin ve Ermenilerin, son zamanlarda giderek artan siyasal yalnızlıklarını dini bağlantılarla bertaraf etmeye çalıştıkları aşikârdır.

Ermeni basınında yer alan bu görüşmenin, Ermeniler için Azerbaycan ile yaşanılan uyuşmazlıklarda ihtiyaç duyulan dış desteğin ve bağlantının güçlenmesine dair bir ışık olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca kiliselerin birbirleriyle ilişkilerinin iyileştirilmesine dair verilen vaatler Apostolik Kilisesinin, Papanın nihai hedefi için çalışmaya istekli olduğunu da göstermektedir. Sonuç itibariyle yapılan görüşme ile taraflar isteklerini ve ihtiyaçlarını belirtmiş, Papa Karabağ konusunda; Aram I ise Hristiyan toplumunun birliği hususunda birbirlerine destek olacaklarına dair karşılıklı bir anlayışa varmışlardır. Paşinyanın son zamanlardaki akılcı ve barışçıl reform eğilimlerinden rahatsızlık duyan ve radikal sayılabilecek kişilerden olan Aram I[3], Ermenistan içindeki muhalif tavrını da sağlamlaştırabilmek ve destek görebilmek için müttefik arayışına şüphesiz devam edecektir. Bu aşamada Vatikanın gücünden yararlanmak için çalışmalar içinde olduğunu söyleyebiliriz.

[1] Catholicos Aram I advocates for Artsakh in meeting with Pope Francis I, *The Armenian Weekly*, Erişim Tarihi: 18 Haziran 2024, https://armenianweekly.com/2024/06/18/catholicos-aram-i-advocates-for-artsakh-in-meeting-with-pope-francis-i/.

[2] Catholicos Aram I advocates for Artsakh in meeting with Pope Francis I, *The Armenian Weekly*.

[3] Ինչո՞ւ էին ոստիկանները փակել Վեհափառի մայիս 28-յան ավանդական ճանապարհը, *Azatutyun*, Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2024, https://www.azatutyun.am/a/32970976.html.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□□ AVİM □□□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□□ soykırım hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "ERMENİ APOSTOLİK KİLİSESİ ANTELİAS (KİLİKYA) KATOLİKOSU ARAM I VE PAPA FRANCIS I GÖRÜŞMESİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 28. Temmuz 05. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/ERMENI-APOSTOLIK-KILISESI-ANTELIAS-

KATOLIKOSU-ARAM-I-VE-PAPA-FRANCIS-I-GORUSMESI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır